

Boekbespreking

VOGELS VAN BERKHEIDE

door Gerrit van Ommering en Theo Verstrael. Uitgave: Werkgroep Berkheide, Stichting Publikatiefonds Duinen Leiden.

Prijs: f30 (f25 + f5 verzendkosten). Te bestellen door overmaking van f30 op postrekening 3877722 t.n.v. Werkgroep Berkheide, Leiden o.v.v. "Vogels". Voor f25 kan het boek ook worden afgehaald op het bureau van de Stichting Duinbehoud, Stationsweg 12, 2313 AV LEIDEN. Donateurs van de Stichting Duinbehoud kunnen een exemplaar voor f19,50 afhalen.

In de duinen tussen Katwijk en de Wassenaaarse Slag, dikwijls aangeduid met de namen Zuidduinen en Berkheide, werd in 1940 het eerste duininfiltratieproject van ons land begonnen. Vergeleken met de andere grote infiltratiegebieden in de Hollandse duinen zoals Meyendel en de Amsterdamse Waterleidingduinen, duurde het bij Berkheide vrij lang voordat er systematisch vogelonderzoek werd gepleegd. Eerst in 1975 stichtte een groepje biologiestudenten de Werkgroep Berkheide. Het doel was de ^{broed} vogelbevolking van het gebied geheel in kaart te brengen. Over de periode voor 1975 wordt wel het een en ander gezegd. Deze opmerkingen zijn gebaseerd op de waarnemingen van de Katwijkse Vogelwacht. Er werden toen wel eens bepaalde duingedeelten geïnventariseerd, zonder dat het gehele gebied systematisch onderzocht werd.

De nadruk in het boek ligt dan ook teericht op de ontwikkeling van de vogelbevolking in de periode 1976-1985. Omdat deze ontwikkelingen niet los gezien kunnen worden van de veranderingen in het terrein wordt in een eerste hoofdstuk uitvoerig ingegaan op de waterwinning en het beheer van het gebied. Vogelaars zijn snel geneigd om infiltratieplassen als een verrijking van het duinmilieu te zien vanwege de vele watervogels die hierdoor worden aangetrokken. Daarbij wordt het geïnfiltreerde duin vergeleken met het daarvoor sterk uitgedroogde duin en niet met het duin dat vroeger ook natuurlijke duinplassen kende. Juichkreten over de infiltratie treffen we in dit boek gelukkig niet aan. Met goed fotomateriaal wordt de aantasting door waterwinning en recreatie in beeld gebracht. Van grote betekenis is niet alleen het beleid van de L.D.M. geweest, maar ook de overname van het beheer door SBB in 1977. Hierdoor werd de recreatie in goede banen geleid en werden kapot gelopen delen weer ingeplant.

Het grootste deel van het boek (totaal 212 Blz) wordt inbeslag genomen door het hoofdstuk over de broedvogels. De tekst wordt ondersteund door talrijke kaartjes en diagrammen, waardoor de lezer een uitstekend beeld krijgt van de verspreiding en de aantalsontwikkeling. De bespreking per soort begint met een korte karakterisering van de habitat. Het doet recensent genoegen dat hierbij dikwijls "Randstad en Broedvogels" wordt aangehaald. Hierna wordt op eventuele

aantalsschommelingen ingegaan. Elk stukje eindigt met gegevens over wintervoor-
komen en trek. Bij de zomervogels worden hierbij steeds de eerste en de laatste
waarneming genoemd.

Van de niet-broedvogels werden voor 1981 niet systematisch de gegevens ver-
zameld. Mede dankzij de dagboekantekeningen van een aantal bekende Katwijkse
vogelaars is toch een goed beeld verkregen van trekverloop en wintervoor-
komen.

Het hoofdstuk waarin de soorten in systematische volgorde aan bod komen,
zal niemand in één ruk uitlezen. Anders ligt dat bij de laatste twee hoofdstuk-
ken, waarin conclusies en aanbevelingen worden verwoord. Het zijn juist deze
stukken van het boek die de waarde doen uitstijgen boven die van veel streek-
avifauna's. Niet alleen wordt een goed overzicht gegeven van de vestiging van
de vogelsoorten in het infiltratiegebied. Ook worden allerlei trends beschreven
voor groepen van vogels als: vogels van duingraslanden, vogels van lage struwelen,
enz. Evenals bij Noordwijk zijn in Berkheide toegenomen: Nachtegaal, Sprinkhaan-
rietzanger, Braamsluiper en Ekster. Afgenomen zijn: Paapje, Roodborsttapuit
en Grote Lijster. Spectaculair was de toename van de Wulp na regulering van
de recreatie.

Het voert te ver om hier nog verder in te gaan op allerlei zaken die de aan-
dacht trekken. Voor een ieder die geïnteresseerd is in de vogelbevolking van de
duinen en in het beheer van de duinen is dit boek verplichte lectuur. Dit komt
mede omdat in dit boek de grote deskundigheid wat betreft duinen en duinbeheer
van de Stichting Duinbehoud in de laatste hoofdstukken is verwerkt.

De Werkgroep Berkheide mag gefeliciteerd worden met het uitbrengen van dit fraai
uitgevoerde boek. Juist door de aantrekkelijke lay-out en de vele illustraties
zal het vermoedelijk niet alleen een weg vinden naar de vogelspeurders en de duin-
beheerders, maar zal ook een deel van de natuurrecreanten die het gebied kennen,
dit boek willen bezitten.

Jelle van Dijk